

Учасниця руху шістдесятників, правозахисниця, член Закордонного представництва Української Гельсінкської групи, редактор-укладач “Вісника репресій в Україні” (США), лауреат премії ім.Т.Г.Шевченка Надія Світлична народилася 8 листопада 1936 р. в с. Половинкине Старобільського району на Луганщині. 1958 року закінчила філологічний факультет Харківського університету, відділення української мови й літератури. Працювала директором школи робітничої молоді в Краснодарі, бібліотекарем. З 1963 року оселилася в Києві. Працювала в редакційній групі заочного сільськогосподарського технікуму, редактором видавництва «Радянська школа», науковим співробітником Інституту педагогіки й за сумісництвом — учителькою вечірньої школи. Клуб творчої молоді (КТМ), який відвідувала з братом Іваном Світличним, зіграв величезну роль у її житті. Там Н.Світлична здружилася з багатьма майбутніми дисидентами, з художницею Аллою Горською.

Після відомого зіткнення 22 травня 1967 р. біля пам’ятника Т.Г.Шевченку Н.Світличною серйозно зацікавився КДБ.

1968 року Н.Світличну звільнили з роботи; після «січневого покосу» 1972 року майже щодня викликали на допити в КДБ у справі брата. Заарештували Н.Світличну 18 травня 1972 р. Близько року вона провела в ізоляторі КДБ на вул. Володимирській, 33.

23 — 24 травня 1973 р. Н.Світлична була засуджена Київським обласним судом за ст. 62 ч. 1 КК УРСР („антирадянська агітація і пропаганда“) на 4 роки таборів суворого режиму. Покарання відбувала в сел. Барашево Теньгушовського р-ну, Мордовія. Повернулася у травні 1976 р. У прописці відмовили, на роботу не брали. Жила з сином у братової Леоніди Світличної. Восени 1976 року зважилася надіслати до ЦК КПУ й уряду заяву — відмову від громадянства, мотивуючи цей крок жорстокою розправою над Л.Лук’яненком, П.Григоренком, В.Чорноволом, В.Стусом, С.Шабатурою та іншими достойними людьми. Свій вибір пояснила так: «Нижче моєї гідності бути громадянкою найбільшого в світі, наймогутнішого і найдосконалішого концтабору».

На «відкритому» судовому процесі в березні 1978 р. у м. Василькові Київської обл. над М.Матусевичем і М.Мариновичем була свідком. Щодо її свідчень у ЦК КПУ надійшла така інформація: «Намалася використати судову трибуну для антирадянської агітації і пропаганди».

12 жовтня 1978 р. виїхала спочатку до Рима, а 8 листопада того ж року прибула у США. Через 8 років її позбавили радянського громадянства.

З 1980 р. Світлична брала активну участь у роботі Закордонного представництва УГГ, стала редактором-упорядником періодичного видання представництва. До 1985 р. регулярно видавала «Вісник репресій в Україні» (коштом української діаспори). У 1983 — 1994 рр. працювала в Українській редакції радіостанції «Свобода».

Розшифровуючи й розбираючи передані з таборів матеріали й перетворюючи їх на брошури і книги, численні радіопередачі, Н.Світлична вчинила справжній подвиг. Це була неймовірно тяжка робота. Вона підготувала до друку «Палімпсести» В.Стуса, упорядкувала такі книжки, як „Мить“ Я.Лесіва, „За ґратами“ М.Руденка, „Коломийка для Андрійка“ М.Горбаля, „Твори“ Г.Снегірьова, брошуру Ю.Литвина. Після смерті брата Івана разом з його вдовою Л.Світличною підготувала до друку книжку його віршів “У мене — тільки слово” (1994) і книжку спогадів про І.Світличного “Доброокий” (1998), книжку його листів з табору.

Н.Світлична проживала в м. Ірвінгтон, штат Нью-Джерсі (США), працювала в Українському музеї в Нью-Йорку, редагувала жіночий журнал «Віра». Зібрала величезний архів, який, утім, потребує впорядкування. Збирала кошти на пам’ятник Оксані Мешко та її матері Марії, на Козацький хрест „Убієнним синам України“ в урочищі Сандармох (Карелія). 2003 року була учасницею паломництва в урочище Сандармох та на Соловки.

1992 р. Надія Світлична стала лауреатом премії ім. В.Стуса, 1994 року Надії та Іванові Світличним була присуджена Державна премія ім.Т.Г.Шевченка. Свою частку премії віддала на створення „Музею шістдесятництва“ в Києві. 26 листопада 2005 року була нагороджена орденом Княгині Ольги.

Надія Світлична померла 8 серпня 2006 р.